

מסכת מועד קטן פרק ב' - "מי שהפך"

1. יא, ב

רש"י

מתני'

מי שהפך את זיתיו. שהזמינן ליתנם על גבי הבד להוציא מהן שמן:

ואירעו אבל. בשאר ימות השנה שלא סמוך לרגל ואינו יכול ליתנם על גבי הבד לפי שאבל אסור בעשיית מלאכה: או אונס. היינו מילתא אחריתי כלומר מי שהפך את זיתיו לפני הרגל ואירעו אונס ולא היה יכול ליתנם על גבי בית הבד ובא הרגל:

או שהטעוהו פועלים. שהשכיר ליתנם על גבי בית הבד קודם הרגל ולא באו:

טוען קורה ראשונה. כלומר נותנן על גבי בית הבד ברגל וסוחט עליהן הקורה פעם אחת דאי לא עביד הכי איכא פסידא יתירא:

ומניחה. בו שלא יסחוט יותר עד לאחר המועד: זולף וגומר כדרכו. כלומר נותנו על גבי בית הבד וסוחט הכל כל מידי דשפוך קרי זילוף:

גמ'

פתח בבל וסיים במועד. דקתני מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל ולא פירש אם יכול לטעון קורה באבילות אם לא אלא מילי דמועד קא פריש דכי אירע לו קודם המועד אונס טוען קורה ראשונה במועד:

אסור בימי אבלו. כלומר להכי לא פריש דאסור לו לטעון אפילו קורה ראשונה בימי אבלו:

לא מבעיא בימי אבלו. דאין אסור במלאכה אלא מדרבנן דשרי לטעון קורה ראשונה:

אלא אפילו. חולו של מועד דאסירא ביה מלאכה מדאורייתא דכתיב (שמות כג) את חג המצות תשמור שבעת ימים לימד על כל החג שהוא אסור:

במקום פסידא שרו רבנן. לטעון קורה ראשונה: העושין לאבל. אחרים אבל הוא עצמו אינו רשאי:

כדו לגוף. מגופת החבית:

וזיתיו הפוכין. נותנין אותן על בית הבד וטוענין לו קורה ראשונה אבל הוא עצמו אינו עושה היינו כרב שישא דאמר דברים המותרין בחושי"מ אסורין בימי אבלו:

ופשתנו להעלות מן המשרה. כל הני אית בהו פסידא אי לא עביד להו:

משתגיע עונת המים שלו. כשהגיע זמנו להשקות השדה שכך היו נוהגין כל אחד ואחד משקה כל השדות שבבקעה איש יומו או שבוע אחד:

שדה ניר. שדה חרושה:

שדה העומדת לפשתן. שאם לא תזרע עכשו מכאן ואילך אינו ראוי לפשתן:

אמרו לו. לא תזרע שדה ניר ושדה פשתן שאם לא תזרע בבכיר בשדה ניר תזרע באפל ולא הוי פסידא יתירא:

בלן. שומר בית המרחץ ומשמשן בבית המרחץ ונוטל מכל אחד שכרו:

והגיע עת הרגל. שהכל צריכין לו הרי זה יעשה כיון דאית ליה פסידא ואיכא נמי צורך רבים ול"ג הכא בצינעא דהא רבים הוא: האריסין. מקבלי השדות לשנים לשליש ולרביע:

החכירים. שקיבל לשמירה ולעובדה לסכום כך וכך כורין אני נותן לך ממנה:

והקבלנים. שקיבלו לשומרה לזמן פלוני בסכום כך וכך בין יהיה הרבה או מעט הרי אלו יעשו אחרים בשבילם:

הגמלים והספנים הרי אלו לא יעשו. לא ישכירו לכתחילה לפי שהמלאכה שלהם הוא:

ואם היו מוחכרין או מושכרין. הם או בהמתם אצל אחרים למהלך חדש או חדשים הרי אלו יעשו הם לעצמן ולא יפסידו כל שכרן ובעלים נמי לא יפסידו והכא לא קתני על ידי אחרים שהרי הן בעצמן מושכרין אבל אריסים אפשר להם על ידי אחרים בעבודת קרקע:

שכיר יום. אחד ואפילו בעיר אחרת ואין יודעין שם שהוא אבל וליכא משום מראית העין:

לא יעשה. הואיל ובידו לחזור כדאמרינן (ב"ק דף קט"ז:): פועל כחזור ואפילו בחצי היום וליכא פסידא כולי האי:

אם היתה מלאכת אחרים בידו. בביתו כגון בגד לארוג הואיל וברשותיה לגומר לאחר זמן הרי אלו לא יעשו:

ואע"פ שבקיבולת. אחרים היא שקיבל עליו לצמיתות אותו בגד לאורגו בכך וכך:

קיבולת. לעשות בכך וכך (שרי):

כדידיה דמיא. ואסור אבל שאינה קיבולת דלא הוה כדידיה שרי:

מתניתין

מי שהפך את זיתיו,

ואירעו אבל, או אונס, או שהטעוהו פועלים, טוען קורה ראשונה, ומניחה לאחר המועד,

דברי רבי יהודה.

רבי יוסי אומר:

זולף וגומר וגף בדרבנן.

גמרא

פתח ב"אבל" וסיים ב"מועד"!

אמר רב שישא בריה דרב אידי:

זאת אומרת:

דברים המותרין במועד,

אסורים - בימי אבלו.

רב אשי אומר:

לא מיבעיא קאמר,

לא מיבעיא בימי אבלו - דמדרבנן הוא ושרי, אלא אפילו במועד, דאסור מלאכה מדאורייתא, במקום פסידא שרו רבנן.

תניא כוותיה דרב שישא בריה דרב אידי:

"אלו דברים העושין לאבל בימי אבלו:

זיתיו הפוכין - טוענין לו.

וכדו לגוף.

ופשתנו - להעלות מן המשרה.

וצמרו - להעלות מן הירדה.

ומרביצים שדהו משתגיע עונת המים שלו.

רבי יהודה אומר:

אף זורעין לו שדה ניר, ושדה העומדת לפשתן.

אמרו לו:

אם לא תזרע בבכיר תזרע באפל,

אם לא תזרע פשתן תזרע ממין אחר!

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

זיתיו הפוכין ואין שם אומן אלא הוא,

כדו לגוף ואין שם אומן אלא הוא,

פשתנו להעלות מן המשרה,

וצמרו להעלות מן הירדה ואין שם אומן אלא הוא,

הרי זה יעשה בצינעא.

יתר על כן אמר רבן שמעון בן גמליאל:

אם היה אומן לרבים,

וספר ובלו לרבים,

והגיע עת הרגל, ואין שם אומן אלא הוא - הרי זה יעשה.

האריסין והחכירין והקבלנין - הרי אלו יעשו אחרים בשבילן.

החמירין הגמלין והספנין - הרי אלו לא יעשו,

ואם היו מוחכרין, או מושכרין אצל אחרים - הרי אלו יעשו.

שכיר יום אפילו בעיר אחרת - לא יעשה.

היתה מלאכת אחרים בידו, אף על פי שבקיבולת - לא יעשה.

"אף על פי שבקיבולת" - ולא מיבעיא שאינה קיבולת!?

אדרבה קיבולת כדידיה דמי!

רַס"י

בביתו. של אבל לא יעשו אותו משום חשד שיאמרו הוא בעצמו מסייע במלאכה אי נמי שלא יאמרו בימי אבלו השכירו לזה הפועל:
גמלא. צמד בקר בין שניהם שור אחד לזה ושור אחד לזה:

אַלְא אִימָא:

בין קיבולת בין שאינה קיבולת - לא יעשה.

היתה מלאכתו ביד אחרים,

בביתו - לא יעשו,

בבית אחר - יעשו".

רַס"י

איתרע ביה מילתא. אבילות :
פסקיה לגמליה. הפסיק שורו
 מן הצמד ולא שלחו לחרוש
 בשדה לפי שהיה אבל ומצווה
 על שבתת בהמתו מדרבנן :
להפסד דידיה לא חייש. דלא
 קא מעבד ארעא מגמליה משום
 דאבל הוא :

לפסידא דאחריני. כגון מריון
 לא חייש דלא קא משדר
 לגמליה הוי ליה פסידא דלא
 הוה ליה בהמה לחרוש וכיון
 דשרי כדתניא אם היו מוחכרין
 וכו' הוה ליה למיחש אפסידא
 דחברייה :

הוא סבר. מר בריה דרב אחא :
אדם חשוב שאני. דהא והא
 אסור לדידיה למיעבד :

2. יא, ב

["ואם היו מוחכרין, או מושכרין אצל אחרים - הרי אלו יעשו"].

מריון בריה דרבין, ומר בריה דרב אחא בריה דרבא,
הנה להו ההוא גמלא דתורא ביהדי הדדי,
איתרעא ביה מילתא במר בריה דרב אחא בריה דרבא ופסקיה לגמליה.

אמר רב אשי:

גברא רבה כמר בריה דרב אחא עבד הכי?!
נהי דלפסידא דידיה לא חייש אדאחרים לא חייש?!
והא תניא:

"אם היו מושכרין או מוחכרין אצל אחרים - הרי אלו יעשו"!

והוא סבר: אדם חשוב שאני.

3. יב, א

רס"י

מקבלי קיבולת בתוך התחום
 אסור. ליתן מלאכה לנכרי
 בקיבולת כי עבדי ליה בשבתא
 דידיעו כולי עלמא ואמרי היום
 בשבת יהב ליה והא דשרי בית
 הלל בפ"ק דשבת (ד' יז:) ליתן
 כלים לכובס בע"ש עם חשיכה
 ואפי' בתוך התחום משום
 דכביסה בנכרי מידי דלא מינכר
 וליכא חשדא אבל מידי דמינכר
 בתוך התחום אסור משום
 חשדא:

אבל אי איכא מתא דמקרבא
 להתם. אותן פועלים נכרים
 אסורים דאינהו ידעי דהני
 נכרים עבדי ליה מלאכה ואמרי
 בשבתא יהב להו:

אסור. דאמרי היום יהבו ליה:
 סיועי הוה מסייע בתיבנא.
 שהיה נותן להם תבן למלאכה
 דהואיל והוא מסייע בהדייהו
 אסור:

אבוגנגרי. מסדרי שולחנות:
 למיעבד עבידיתייהו. אם נשבר
 השלחן שרי לתקנו:

שרשווי. ריוח בעלמא כדי
 סעודתם דקא אכלי בהדייהו
 ולא קא חשיב מלאכה:

מקבלין קיבולת. נותנה לנכרי
 לעשותה אחר המועד:

יבא אַמַר שְׁמוּאֵל:

מְקַבְּלֵי קִיבּוּלָתָה,
 בְּתוּךְ הַתְּחוּם - אָסוּר.
 חוּץ לַתְּחוּם - מוּתָר.

אמר רב פפא:

וּפְּיֵלוּ חוּץ לַתְּחוּם לֹא אֶמְרוּן אֱלָא דְלִיכָא מְתָא דְמְקַרְבָּא לְהֵתָם,
 אֲבָל אִיכָא מְתָא דְמְקַרְבָּא לְהֵתָם - אָסוּר.

אמר רב משרשיא:

וְכִי לִיכָא מְתָא דְמְקַרְבָּא לְהֵתָם נִמְי לֹא אֶמְרוּן אֱלָא בְּשַׁבְּתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים,
 דְּלֹא שְׂכִיחֵי אֵינְשֵׁי דְאֲזְלִי לְהֵתָם,
 אֲבָל בְּחוּלּוֹ שָׁל מוּעֵד דְּשְׂכִיחֵי אֵינְשֵׁי דְאֲזְלִי וְאֵתוּ לְהֵתָם - אָסוּר.

מר זוטרא בריה דרב נחמן בנו ליה אפדנא מקבלי קיבולת חוץ לתחום,
 איקלע רב ספרא ורב הונא בר חיננא ולא עלו לגביה.

ואיכא דאמרי:

הוא נמי לא על בגווייה.

והאמר שמואל:

מְקַבְּלֵי קִיבּוּלָתָה,
 בְּתוּךְ הַתְּחוּם - אָסוּר.
 חוּץ לַתְּחוּם - מוּתָר!

אדם חשוב שאני.

ואיכא דאמרי:

סיועי סייע בתיבנא בהדייהו.

רב חמא שרא להו לאבוגנגרי דבי ריש גלותא למיעבד להו עבידתא בחולא דמועדא.
 אמר: כיון דאגר לא קא שקלי,
 שרשווי הוא דקא משרשו ליה, ולית לן בה.

תנו רבנן:

"מְקַבְּלִין קִיבּוּלָתָה בְּמוּעֵד לְעִשׂוּתָהּ לְאַחַר הַמוּעֵד,
 וּבְמוּעֵד - אָסוּר.
 כִּלְלוּ שֵׁל דְּבַר:
 כֹּל שְׁהוּא עוֹשָׂה - אוֹמֵר לְנִכְרֵי עוֹשָׂה.
 וְכֹל שְׂאִינוּ עוֹשָׂה - אֵינוּ אוֹמֵר לְנִכְרֵי עוֹשָׂה."

תניא אידך:

"מְקַבְּלִין קִיבּוּלָתָה בְּמוּעֵד לְעִשׂוּתָהּ לְאַחַר הַמוּעֵד,
 וּבְלִבְד שְׁלֵא יִמְדוּד,
 וְשְׁלֵא יִשְׁקוּל,
 וְשְׁלֵא יִמְנָה -
 בְּדֶרֶךְ שְׁהוּא עוֹשָׂה בְּחוּל."

4. יב, א

רפ"י

אין מרביעין בהמה. משום דעביד מלאכה בחולו של מועד: אין מרביעין. אין אווזין הבהמה ומביאין עליה זכר: בבכור. דקעביד ביה מלאכה וכתוב (דברים טו) לא תעבוד בבכור שורך: לבקרות. מקום שיש שם בהמות והיא רובעת מעצמה: מדיירין. מכניסין בהמה לשדה כדי שיוציאו זבל ומזבלין השדה: אין מסייעין אותן. לבהמה לבא בשדה או אם נכרים הם אין מסייעין להם להסיען ממקום למקום כדי שתזבל כל השדה אפילו בבאין מעצמם: לנער. לשמור כגון אם נכרים הם: שכיר שבת. ששכרו כל השבוע לדייר שדהו: שבוע שמיטה: מסייעין. כאילו של נכרים הוא: ה"ג ועושה נכרי בשבת וי"ט ומסייעין במועד. דלא טרח מלאכה כלומר יכולין לסייע לאותו שכיר לדייר: ומוסרין לו רועה אחד לנער צאנו. שמדיירין אותה הואיל ואינו שכיר לשבת ממש: רבי אומר בשבת בטובה. אם רוצה שום אדם לסייע לאותו שכיר בטובתו עושה כלומר בחנם ולא בשכר:

תנו רבנן:

"אין מרביעין בהמה בחולו של מועד, כיוצא בו, אין מרביעין - בבכור, ולא בפסולי המוקדשין".

תנא אידך:

"אין מרביעין בהמה בחולו של מועד. רבי יהודה אומר: חמורה שתבעה - מרביעין עליה זכר, בשביל שלא תצטון. ושאר כל הבהמות - מכניסין אותן לבקרות".

תנו רבנן:

"אין מדיירין, לא בשבתות, ולא בימים טובים, ולא בחולו של מועד. ואם באו מאליהן - מותר. ואין מסייעין אותן, ואין מוסרין להם שומר לנער את צאנם. היה שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע - מסייעין אותן. רבי אומר: בשבת - בטובה. ביום טוב - במזונות. במועד - בשכר".

אמר רב יוסף:

הלכתא כרבי.

5. יב, א

רס"י

מתני'

בתוך הבור. שלפני הגת אותו כלי שהיין נופל בו מן הגת קרוי בור:

זולף וגומר כדרכו. כלומר מריק אותו בחבית וגף החבית במגופה גמורה:

עושה לו למודים. אינו יכול לגוף כדרכו אלא שיתפס היינו לימודין בשביל שלא יחמיץ שאם אינו סותמו מחמיץ:

גמ'

וצריכא. למימר בתרווייהו בשני בבי דמתני' דמשחא ודחמרא ר' יוסי אומר זולף כו': בההיא רישא דמתניתין:

קאמר רבי יוסי. זולף כדרכו: **דמשחא.** יקיר ואיכא פסידא יתירא:

מודה ליה לר' יהודה. דאינו זולף וגף ממש אלא עושה לימודים עראי:

דלא כר' יוסי. דאמר גומר כדרכו ואינו צריך שינוי:

מתניתין

וכן מי שהיה יינו בתוך הבור,

ואידעו אכל,

או אונס,

או שהטעוהו -

זולף וגומר וגף כדרכו,

דברי רבי יוסי.

רבי יהודה אומר:

עושה לו לימודים, בשביל שלא יחמיץ.

גמרא

וצריכא.

דאי אשמעינן קמיינתא - בההיא קאמר רבי יוסי משום דמישחא נפיש פסידה, אבל חמרא דלא נפיש פסידה, אימא: מודי ליה לרבי יהודה.

ואי אשמעינן בתרייתא - בההיא קאמר רבי יהודה,

אבל בההיא, אימא: מודה לרבי יוסי.

צריכא.

אמר רב יצחק בר אבא:

מאן תנא 'שינוי' במועד בדבר האבד?

דלא כרבי יוסי.

אמר רב יוסף:

הלכה כרבי יוסי.

6. יב, א

רפ"י

למישע. לגוף החבית: סיני: רב
 יוסף:
 הלכה כר' יוסי. דגף כדרכו:
 בר שית סאוי ושייע מבר תמני
 ולא שייע. כלומר יפה שכר מוגף
 שמחזיק ששה סאין משכר
 שהוא בכלי גדול שמחזיק
 שמונה סאין:

בעו מיניה מרב נחמן בר יצחק:
 מהו למישע חביתא דשיכרא בחולא דמועדא?

אמר להו:
 סיני אמר: הלכה כרבי יוסי.

אימור דאמר רבי יוסי בחמרא,
 בשיכרא מי אמר!?

חמרא טעמא מאי? משום דנפיש פסידיה.
 שיכרא נמי אית בה פסידא.

דאמר אביי:
 אמרה לי אם: בר שית סאוי ושייע, מבר תמני ולא שייע.

7. יב, א-ב

רש"י

כהלכות כותים. דאמרינן (חולין דף ט.) היכא דאחזיק אחזיק היכא דלא אחזיק לא אחזיק: עקורות כאשר עקרה שאין לאדם ממנה פרי אלא גופה: **ואין למידין זו מזו.** דאימא כשם שזו מותרת כך זו מותרת כמו בכותים ולא אמרינן כי היכי דמחזיק בהאי מחזיק בהאי אלא לא ילפי הני מהני: **מר.** דאמר זופתין חביתא חייש לפסידא ובחביתא איכא פסידא יתירא אי לא זפתין לה משום דנפיש ייטא ובכוזתא ליכא פסידא יתירא כוזא כלי קטן: **מר.** דאמר זופתין לכוזא דחייש לטירחא יתירא ובכוזא ליכא טירחא יתירא ובחביתא איכא טירחא יתירא: **יש מהן פטור אבל אסור.** והא דקתני אין זופתין אסור למיעבד לכתחילה אבל בדיעבד לא הוי חייב והא דקתני זופתין הוי מותר לכתחילה:

אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: הלכות מועד כהלכות כותים בהלכה.

למאי הלכתא?

אמר רב דניאל בר קטינא אמר רב: לומר שהן עקורות, ואין למידות זו מזו.

דאמר שמואל:

זופתין כוזתא ואין זופתין חביתא.

רב דימי מנהרדעא אמר:

זופתין חביתא ואין זופתין כוזתא.

מר - חייש לפסידא.

ומר - חייש לטירחא.

אמר אביי:

נקטינן הלכות מועד כהלכות שבת,

יב, ב יש מהן פטור אבל אסור,

ויש מהן מותר לכתחילה.

רס"י

8. יב, ב

למיחצד. לקצור ורב הונא יש לו
מה יאכל הוה ואמאי שרי לה:
אמר ליה. האי דקתני מחובר
אפי' כולו אבוד נמי אסור ר'
יוסי היא ויחידאה היא ולא
סבירא לן כוותיה כיון דכל יומא
לאו בפרות דיישי האידינא לאו
שינוי הוא. כי דיישי בלא פרות
ולעולם ר' יוסי היא והא דאסר
בפרות משום דאושא מילתא
היא:

רב הונא חצרו ליה חצדא במועדא.

איתיביה רבה בר רב הונא לרב הונא:

"טוחנין קמח במועד - לצורך המועד.

ושלא לצורך המועד - אסור.

דבר שאבוד במועד - מותר לעשותו במועד.

דבר שאינו אבוד במועד - אסור.

במה דברים אמורים:

בתלושין מן הקרקע,

אבל מחובר לקרקע - אפילו נולו אבוד אסור.

ואם אין לו מה יאכל - קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וטוחן, ובלבד שלא ידוש בפרות!"

אמר ליה:

יחידאה היא, ולא סבירא לן פנותיה.

דתניא:

"בלל אמר רבון שמעון בן גמליאל משום רבי יוסי:

דבר התלוש מן הקרקע - אפילו מקצתו אבוד מותר,

והמחובר לקרקע - אפילו נולו אבוד אסור."

ואי רבי יוסי - ידוש נמי בפרות,

הא אמר רב יצחק בר אבא:

מאן תנא שינוי במועד בדבר האבד?

דלא כרבי יוסי!

אמר לך:

הכא נמי, כיון דכל יומא לאו בפרות דיישי, האידינא נמי לאו שינוי הוא.

9. יב, ב

רס"י

ואם טחן. במועד לצורך המועד והותיר עד לאחר המועד:
מותר. לאכלו אחר המועד:
ובלבד שלא יערים. שלא יעשה הרבה ויאמר לצורך המועד אני עושה ומתכוין כדי שתשתייר לאחר המועד:
מערים ושותה מן החדש. שיכול לומר לצורך המועד הטילו: לימא שמואל דאקפיד כיחידאה סבירא ליה כההיא מתניתא במחובר אפי' כולו אבוד נמי אסור ואוקימנא כר' יוסי יחידאה:

תנו רבנן:

"טוחנין במועד - לצורך המועד.
 ושלא לצורך המועד - אסור.
 ואם טחן והותיר - הרי זה מותר.
 קוצצין עצים במועד - לצורך המועד.
 ושלא לצורך המועד - אסור.
 ואם קצץ והותיר - הרי זה מותר.
 מטילין שכר במועד - לצורך המועד.
 ושלא לצורך המועד - אסור.
 ואם הטיל והותיר - הרי זה מותר, ובלבד שלא יערים".

ורמיהו:

"מטילין שכר במועד - לצורך המועד.
 ושלא לצורך המועד - אסור.
 אחד שכר תמרים, ואחד שכר שעורים,
 ואף על פי שיש לו יטון מערים ושותה מן החדש!"

תנאי היא,

דתנאי:

"אין מערימין בכך.

רבי יוסי בר יהודה אומר: מערימין".

10. יב, ב

רפ"י

חצא דחיטי דלא הוה פסידא.
 להכי איקפד אבל בחצא
 דשערי לא סבר לה כר' יוסי
 דאסיר:
אין לו מה יאכל הוה. להכי
 עביד הכי:
לא סיימוה קמיה. לא אמרו לו
 דלא הוה ליה מה יאכל להכי
 איקפד:
אדם חשוב שאני. רב לא הוה
 ליה למיעבד הכי אפי' אין לו מה
 יאכל:
נפק. בחצר בשבת:
בחומרתא דמדושא. טבעת היא
 של מתכת וחותרמה של אלמוג:
שירין. נושקיי"א בלעז:
כל שהוא נאכל כמות שהוא חי.
 ומיא שתו אינשי כמות שהן:
אדם חשוב שאני. יש לו
 להחמיר על עצמו יותר ולא הוה
 ליה למיפק בחומרתא דמדושא
 ולא למישתי מיא דאחים
 קפילא נכרי:

רב חצדו ליה חצדא בחולא דמועדא.

שמע שמואל - איקפד.

לימא שמואל פיהידא סבירא ליה.

לא, חצדא דחיטי הוה דלא הוה פסיד.

ורב מאי טעמא עביד הכי?

אין לו מה יאכל הוה.

ושמואל?

לא סיימוה קמיה.

אי נמי,

אדם חשוב שאני.

רבי יהודה נשיאה נפק בחומרתא דמדושא.

ואשתי מיא דאחים קפילא ארמאה.

שמע רבי אמי - איקפד.

אמר רב יוסף:

מאי טעמא איקפד?

אי משום חומרתא דמדושא -

הא תניא: "השירין הנזמים והטבעות הרי הן ככל הנטלין בחצר!"

אי משום דאשתי מיא דאחים קפילא ארמאה -

הא אמר שמואל בר יצחק אמר רב: כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי נכרים!

אדם חשוב - שאני.

11. יב, ב

רס"י

לנסורת. עצים דקים שנופלין מן החתיכה:
אבא. יער:
בשלנייא. פירוש שם העיר כלומר היה לו יער באותו מקום: אישתמיט נרגא בעי למיפסקיה לשקיה: דרב אשי משום דעבר אדאביי:
שבקיה. לאבא דלא קצציה במועד שהרגיש משום דעבר אדאביי נפל ליה נרגא:
למיעקר כיתנא. בחולא דמועדא:
למיקטל. לחתוך:
כשותא. הומלויין:
לחפיפה. לכסות בו מאכל כגון תאנים ותמרים לצורך המועד:
לנזיי. כמו נזייתא דשיכרא (בי"ק דף לה.) לנזיי גרעינין דאית בהו בשומשמין דחזו למיעבד בהו משחא:
אפקריה ר' ינאי לפרדיסיה. משום דעל ידו היה תקלה לעלמא דשהו עד לחולא דמועדא וקטפי:

אמר רב חננאל אמר רב:

קוצץ אדם דקל במועד אף על פי שאינו צריך אלא לנסורת שלו.

לייט עלה אביי.

רב אשי הוה ליה אבא בשלנייא.

אזל למיקציייה בחולא דמועדא.

אמר ליה רב שילא משלנייא לרב אשי:

מאי דעתיד? דקאמר רב חננאל אמר רב:

קוצץ אדם דקל במועד אף על פי שאינו צריך אלא לנסורת שלו?

הא לייט עלה אביי!

אמר ליה:

לא שמיע לי, כלומר: לא סבירא לי.

אישתמיט נרגא בעי למיפסקיה לשקיה,

שבקיה, והדר אתנא.

רב יהודה: שרא למיעקר כיתנא,

ולמיקטל כשותא,

ולמיעקר שומשמי.

אמר ליה אביי לרב יוסף:

בשלמא כיתנא - חזי לחפיפה,

כשותא - חזי לשיכרא,

אלא שומשמי למאי חזי?

חזי לנזיי דאית בהו.

רבי ינאי הוה ליה הווא פרדיסא, דמטא זמניה בחולא דמועדא, קטפיה.

לשנה, שהיוה כולי עלמא לפרדיסיהו לחולא דמועדא,

אפקריה רבי ינאי לפרדיסיה הווא שתנא.

44. יב, ב

רש"י

מתני'

שולה. מעלה:

שלא יכוין מלאכתו במועד. שיש לו פנאי בשאר ימות השנה והוא משהה למועד:
יאבדו. שאסור ליהנות מהן:

גמ'

צינעא דידיהו יממא הוא. אפי' בלילה כיממא דמי ולא סגי ליה שלא להכניסן להכי מכניסן נמי ביום:
מדוכרי דנורא. אבוקות:

מתניתין

מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים, ושולה פשתנו מן המשקה בשביל שלא תאבד, ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד. וכולן אם פונו מלאכתן במועד - יאבדו.

גמרא

תנא:

"ובלבד שיכניסם בצנעא לתוך ביתו".

רב יוסף הוה ליה כשורי, עיילינהו ביממא.

אמר ליה אבוי:

והתניא:

"ובלבד שיכניסם בצנעא בתוך ביתו!"

אמר ליה:

צנעא דהני יממא הוא, כיון דבליליא בעו גברא יתירי, ובעו מדוכרי דנורא, אוישא מילתא.

45. יב, ב - יג, א

רָס"י

מהו שיקנסו בניו אחריו. לבניו נמי יהא אסור אותה מלאכה דכיון דכוון מלאכתו במועד דין הוא שיהו אסורין ליהנות ממנה כשם שהיה אביהם קיים:

צ'רם און בכור. חתך מאזנו מעט כדי שיהא בעל מום ויהא מותר לו ואסור לעשות כן משום מום לא יהיה בו (ויקרא כב) כלומר לא תטיל בו מום ואם הטיל בו מום קנסוהו רבנן דלא יהנה ממנו ואם מת אין בניו נהנין ממנו:

משום דאיסורא דאורייתא הוא. אבל האי דכוון מלאכתו במועד דלאו איסורא דאורייתא הוא דהא בלא מתכוין מותר לגמרי:

מכר עבדו לעובד כוכבים. קנסוהו רבנן ויצא לחירות דאי ברח מן העובד כוכבים אין ישראל יכול לכופו לעבודתו ואם מת אין בניו יכולין לכופו:

דכל יומא מפקע ליה ממצות. דכל זמן שהוא ברשות העובד כוכבים אינו עוסק במצות:

גברא. דנתכוון לעשות מלאכה קנסו רבנן שלא ליהנות ממנה:

ממונא קנסוהו רבנן. ואפילו בניו אין יכולין ליהנות ממנה:

שנתקווצה. ניטלו ממנה קוצים שבה:

נטייבה. נזבלה שהוליד הזבל בעגלות ומשאות:

נידיירה. על ידי דיר בהמה לזבלה עבודת קרקע היא (נזבלה) כל הני מדרבנן ניהו ואעפ"כ קנסו דלא תזרע למוצאי שביעית:

טימא טהרותיו. של חבירו קנסו דחייב לפרעו:

היזק שאינו ניכר הוא. דהא בעיניה הוא:

"וְשׂוּלָה פִּשְׁתָּנוּ מִן הַמִּשְׁרָה [בְּשִׁבִיל שְׂלָא תֵּאבֵד, וּבְלִבְד שְׂלָא יִבְיוּ אֶת מְלֹאכְתּוֹ בְּמוֹעֵד]."

בְּעֵי מִינְיָה רַבִּי יִרְמְיָה מְרַבֵּי זִירָא:

כְּוֹן מְלֹאכְתּוֹ בְּמוֹעֵד וּמֵת,

מַהוּ שְׂיִקְנְסוּ בְּנֵי אַחֲרָיו?

יג, א אִם תִּמְצֵי לֹמֵר: אֶצְרִם אֲזַן בְּכֹר קְנִסוּ בְּנֵי אַחֲרָיו - מִשּׁוּם דְּאִיסוּרָא דְּאֹרִייתָא!
וְאִם תִּמְצֵי לֹמֵר: מְכַר עֲבָדוֹ לְנִכְרֵי וּמֵת קְנִסוּ בְּנֵי אַחֲרָיו - מִשּׁוּם דְּכָל יוֹמָא מְפַקֵּעַ לִיהַּ מִמְצוֹת!
הֲכָא מֵאִי?

גְּבִירָא קְנִיס רַבְּנָן - וְהָא לִיתִּיהּ,

אוּ דִּלְמָא: מְמוֹנָא קְנִיס רַבְּנָן - וְהָא אִיתִּיהּ?

אָמַר לִיהַּ:

תְּנִיתוּהּ:

"שְׂדֵה שְׁנַתְקוּוצָה בְּשִׁבְעִית - תִּזְרַע לְמוֹצְאֵי שְׁבִיעִית.

נְטִיבָה, אוּ נְדִיירָה - לֹא תִזְרַע לְמוֹצְאֵי שְׁבִיעִית" (שביעית ד, ב).

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינָא:

נְקֻטִינָן: הֲטִיבָה וּמֵת - בְּנֵי זֹרְעָה.

אֲלָמָא לְדִידִיהַּ קְנִסוּ רַבְּנָן,

לְבִרְיָה לֹא קְנִסוּ רַבְּנָן,

הֲכָא נְמִי לְדִידִיהַּ קְנִסוּ רַבְּנָן, לְבִרְיָה לֹא קְנִסוּ רַבְּנָן.

אָמַר אֲבִי:

נְקֻטִינָן: טִימָא טְהוּרְתֵינוּ וּמֵת - לֹא קְנִסוּ בְּנֵי אַחֲרָיו.

מֵאִי טַעְמָא?

הִיזְק שְׂאִינֵנוּ נִיכַר - לֹא שְׂמִיָּה הִיזְק.

לְדִידִיהַּ - קְנִסוּ רַבְּנָן.

לְבִרְיָה - לֹא קְנִסוּ רַבְּנָן.

46. יג, א

רס"י

שכר פעולה שאין לו מה יאכל.
 שאין לו לפועל מה יאכל:
 מהו. שיתן לו מלאכה ולשוכרו
 כדי שיהא לו מה לאכול:
 לאתווי מאי. אי למוכר הא תני
 ליה לצורך המועד אלא לאתווי
 שכר פעולה שאין לו מה יאכל
 דמותר:

פרושי קא מפרש. לצורך
 המועד כיצד כגון שאין לו
 למוכר מה יאכל ולעולם לא
 תיפשוט מינה לשכר פעולה:
 ואם אינו מאמינו. מלוה ללוה:

שאין לו מה יאכל לאתווי מאי.
 אם משום לוח הא קאמר אם
 אינו מאמינו מותר והכא לא
 מצי לתרוצי פרושי קא מפרש
 דהכי מיתרמי מילתא דאם אינו
 מאמינו שאין לו מה יאכל לאו
 מילתא היא דהא מותר בלאו
 הכי:

לאו לאתווי שכר פעולה. שאין
 לו לסופר מה יאכל שרי בחולו
 של מועד:

כל מלאכה נמי תשתרי. בערב
 הפסח דהא אישתרי שכר פעולה
 בחולו של מועד אלא תיפשוט
 מיניה דשכר פעולה שאין לו מה
 יאכל אסור בחולו של מועד:

מתקיף לה רב פפא. אדרב ששת
 פריד מדפריד מהאי דתנן שלש
 אומניות עושין מלאכה בערבי
 פסחים כו' אלמא סבר כל
 מלאכה שרשאי אתה לעשות
 בחולו של מועד עושין אותה
 בערב הפסח:

אי"כ בנין לישתרי. בערב הפסח
 דהא כותל הגוהה לרה"ר מותר
 לבנותו בחולו של מועד:

מתקיף לה רבינא. סבר נמי כרב
 פפא: ה"ג אלא אמר רב אשי:
 משום צורך י"ט. שרי כגון הני
 ג' אומניות ותו לא והוא הדין
 אם אין לו מה יאכל דאין צורך
 י"ט גדול מזה:

מתניתין

אין לוקחין בתים עבדים ובהמה אלא לצורך המועד,
 או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל.

גמרא

בעא מיניה רבא מרב נחמן:
 שכר פעולה שאין לו מה יאכל - מהו?

אמר ליה:

תנינא:

"או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל".

לאתווי מאי?

לאו, לאתווי שכר פעולה.

אמר ליה:

לא,

פרושי קא מפרש.

איתיביה אביי:

"אין פותבין שטרי חוב במועד,

ואם אינו מאמינו, או שאין לו מה יאכל - הרי זה יכתוב שאין לו מה יאכל".

לאתווי מאי?

לאו, לאתווי שכר פעולה.

שמע מינה.

מותיב רב ששת:

"וחבמים אומרים:

שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות:

החייטין,

והספרין,

והנזבסין.

"החייטין" - שכן הדיוט תופר נדרבו בחולו של מועד.

"הספרין והנזבסין" - שכן הבאין ממדינת הים, והיצא מבית האסורין -

מוותרין לספר ולזבס בחולו של מועד".

ואי סלקא דעתך 'שכר פעולה' שאין לו מה יאכל שרי,

כל מלאכות נמי לישתרו,

דהא איכא 'שכר פעולה' שאין לו מה יאכל!

מתקיף לה רב פפא:

אלא מעתה בנין לישתרי,

שכן פותל הגוהה לרשות הרבים סותר ובונה פדרכו מפני הסכנה!

מתקיף לה רבינא:

אלא מעתה לבקר לישתרי,

שכן כותבין קידושי נשים גיטין ושוברין!

אלא אמר רב אשי:

מועד אארבעה עשר קא רמית!?

מועד - משום טירחא הוא, ובמקום פסידא שרו רבנן.

ארבעה עשר - משום צורך יום טוב הוא,

מידי צורך יום טוב - שרו רבנן.

מידי דלאו צורך יום טוב - לא שרו רבנן.

47. יג, א

רש"י

מתני'

אבל מפנה הוא לחצרו. והא
משמע ליה עכשיו שמביא מבית
שבחצר אחרת לחצרו:
אם חושש. שמא יגנבו:

גמ'

והא אמרת רישא אין מפנין.
מבית לבית:
סיפא אתאן לבית שבחצר. והכי
קתני מפנה הוא מבית שבחצרו
לחצרו:

מִתְנִיתִין

אין מפנין מבית לבית,
אבל מפנה הוא לחצרו.
אין מביאין בלים מבית האונן,
אם חושש להם - מפנין לחצר אחרת.

גְּמָרָא

והאמרת רישא "אין מפנין" כלל!

אמר אביי:

סיפא אתאן לבית שבחצר.

48. יג, א-ב

רש"י

בדיק לן. אי ידעינן לתרוצי:
בי"ד. מוליכין ומביאין כלים:
בחולו של מועד. אין מביאין:
כאן במאמינו. לאומן אין מביאין דשלא לצורך הוא:
אין מאמינו. מביאין:
והתניא. סיועא: כד וכוס לצורך המועד הן אבל צמר וכלים אין צורך המועד:
ואם אין לו. לאומן מה יאכל נותן לו שכרו:
מפני לחצר אחרת ואם אינו מאמינו. בחצר אחרת:
מביאן לתוך ביתו. אלמא בשאינו מאמינו מביאין:
מוליכין קשיא. דקתני מתניי דפעמים מוליכין ומתניי דהכא קתני אין מביאין כל שכן דאין מוליכין וליכא לתרץ באין מאמינו דמוליכין מאי מאמינו שייך:
כדשניין מעיקרא. כאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד:

"ואין מביאין כלים מבית האומן".

אמר רב פפא:

בדיק לן רבא:

תנן:

"אין מביאין כלים מבית האומן".

ורמינהו:

"מוליכין ומביאין כלים מבית האומן,

ואף על פי שאינן לצורך המועד" (פסחים נה:)

ושנינן ליה:

כאן - בארבעה עשר,

כאן - בחולו של מועד.

איבעית אימא:

הא והא בחולו של מועד,

כאן - במאמינו,

כאן - בשאינו מאמינו.

יג, ב והתניא:

"מביאין כלים מבית האומן,

כגון כד מבית הכפר, וכוס מבית הזגג.

אבל לא:

צמד מבית הצבע,

ולא כלים מבית האומן.

ואם אין לו מה יאכל - נותן לו שכרו ומניחו אצלו.

ואם אינו מאמינו - מניחו בבית הסמוך לו.

ואם חושש להם שמא יגנבו - מפנין לחצר אחרת.

ואם אינו מאמינו - מביאן בצנעה בתוך ביתו".

תרצת "מביאין", "מוליכין" קשיא!

דקתני: "אין מביאין" - וכל שכן שאין מוליכין!

אלא מחזורתא כדשניין מעיקרא.

49. יג, ב

רַס"י

מתני'

מחפין. מכסין:

הדששות. שדשין וכותשין

חיטין לדייסא:

והגרוסות. שטוחנין פולין

לגריסין:

בצנעה. שמא יאמרו זה לוקח

שלא לצורך המועד:

גמ'

אקלושי. שמכסהו בענפים

מרוחקין זה מזה דלא הוי כסוי

גמור:

אסמוכי. הענפים סומך זה לזה

דהוי כסוי גמור:

כמין כרי. מכנסין אותן ביחד

כדי שיהו נוחין לכסות:

מִתְנִיתִין

מחפין את הקציעות בקוש.

רבי יהודה אומר:

אף מעבין.

מוכרי פירות כסות וכלים - מוכרים בצנעה לצורך המועד.

הציידין והדששות והגרוסות - עושין בצנעה לצורך המועד.

רבי יוסי אומר:

הם החמירו על עצמן.

גְּמָרָא

פליגי בה רבי חייא בר אבא ורבי אסי ותרונייהו משמיה דהזקיה ורבי יוחנן.

חד אמר: "מחפין" - אקלושי, "מעבין" - אסמוכי.

וחד אמר: "מחפין" - בין אקלושי בין אסמוכי, "מעבין" - עושה אותו כמין כרי.

תניא נמי הכי:

"מעבין עושה אותו כמין כרי,

דברי רבי יהודה".

רש"י

החמירו על עצמם דלא עבדי כלל. ולחומרא: או דלמא. החמירו על עצמן לעשות בצנעה מדעתן ואם רוצין לעשות בפרהסיא עושין ולקולא: **דשוישי**. דשי תבואה איכא דאמרי דשוישי המשברין תבואה חדא לשנים ושורין במים כו': **כונתא**. כוסמת שלותתין אותן היינו חילקא: **טמאים בכל מקום**. מקבלין טומאה בין בכפרים בין בכרכים דקיימא לן (פסחים דף מ.) סולת של בני כרכים מקבלת טומאה שהוכשרה במים ובני כפרים אין מקפידין אסולת נקיה ללתות במים וסולת שלהן טהור שלא הוכשר מעולם אבל חילקא טמאין בכל מקום אפילו בכפרים דאי אפשר להם בלא לתייה משום הכי טמאין דהא מיתכשר דשרי להו במיא: לעולם הוי כונתא ומיקלפן דשרי להו במיא דשרי קליפה: **דשקיל חלקייהו**. כלומר כשנטל חקליפה והוי חלק:

50. יג, ב

"מוכרי פירות נסות וכלים מוכרין בצנעה [לצורך המועד]. הצדידין והדשושות והגרסות - עושין בצנעה לצורך המועד. **רבי יוסי אומר:** הם החמירו על עצמן".

אבעיא להו: "הו החמירו על עצמן" - דלא הוו עבדי כלל, או דלמא הוו עבדי בצנעה?

תא שמע:

"מוכרי פירות נסות וכלים - מוכרין בצנעה לצורך המועד.

רבי יוסי אומר:

תגרי טבריא הו החמירו על עצמן שלא יהו מוכרין כל עיקר.

צדי חיות ועופות ודגים - צדין בצנעה לצורך המועד.

רבי יוסי אומר:

צדי עבו הו החמירו על עצמן שלא יהו צדין כל עיקר.

דשוישי חילקא טרגיס וטיסני - דוששין בצנעה לצורך המועד.

רבי יוסי אומר:

דשוישי ציפורי הו החמירו על עצמן שלא יהו דוששין כל עיקר."

אמר אביי:

"חילקא" - חדא לתרתיה.

"טרגיס" - חדא לתלת.

"טיסני" - חדא לארבעה.

כי אתא רב דימי אמר:

כונתא.

מיתיבי:

"חילקא טרגיס וטיסני טמאין בכל מקום" (מכשירין ו, ב).

בשלקמא למאן דאמר: חדא לתרתיה לתלת ולארבעה - משום הכי טמאין בכל מקום דאתפשור, אלא למאן דאמר כונתא - אמאי "טמאין בכל מקום" הא לא איתפשור!

קגון דמיקלפן,

דאי לאו דשרא להו במיא לא הוה מיקלפא.

ואמאי קרי ליה חילקא?

דשקל חלקיהו.

מיתיבי:

"הנודר מן הדגן - אסור אף בפול המצרי יבש,

ומותר - בלח,

ומותר באורז בחילקא וטרגיס וטיסני".

בשלקמא למאן דאמר: חדא לתרתיה חדא לתלת וחדא לארבעה - שפיר, דנפקו להו מתורת דגן.

אלא למאן דאמר: כונתא, דגן מעליא הוא!

קשיא.

רש"י

כרופייתא. מוכרי בשמים :

חנות פתוח לסטיו פותח ונועל
כדרכו. הואיל ואינו פתוח
לרה"י כשאר חנויות:

פותח דלת אחד ונועל דלת אחד.
אבל כדרכו לא אינו מוכר
כדרכו:

הא בפירי. שיש לחשוד שקונה
לצורך ימות השנה:

בתבלין. מוכר כדרכו כגון כרוב
וכרשינין הכל יודעין דלצורך
המועד הן וליכא חשדא שאין
ראוין להתקיים הלכך אפי'
בפרהסיא מותר:

51. יג, ב

רב הונא שרא להו להנהו פרופייתא למיזל לזבוגי כי אוך חיהו בשוקא.

איתיביה רב פהנא:

"חנות פתוחה לסטיו - פותח ונועל כדרכו.

פתוחה לרשות הרבים - פותח אחת ונועל אחת.

וערב יום טוב האחרון של חג - מוציא ומעטר את שוקי העיר בפירות.

בשביל כבוד יום טוב האחרון".

מפני "כבוד יום טוב האחרון" - אין,

שלא מפני כבוד יום טוב - לא!

לא קשיא:

הא - בפירי.

הא - בתבלין.

הדרן עלך מי שהפך